

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 listopada 2015 roku

Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie, Wydział III Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Ewa Dietkow

Protokolant: Kinga Kwaśniewska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 21 października 2015 roku w W.

sprawy z powództwa M. B.

przeciwko M. D. (1) i A. D.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

1. uznaje za bezskuteczną w stosunku do powoda M. B.:

a) umowę darowizny zawartą 19 września 2007 roku pomiędzy P. D. a A. D., sporządzoną w formie aktu notarialnego przed notariuszem H. M. w O. numer repertorium A Nr (...), której przedmiotem było spółdzielcze, własnościowe prawo do lokalu użytkowego numer (...), położonego w O. przy ul. (...), dla którego Sąd Rejonowy w Otwocku prowadzi księgę wieczystą numer (...),

b) umowę o częściowy podział majątku wspólnego pomiędzy P. D. i M. D. (1), zawartą 13 listopada 2007 roku przed notariuszem M. G. w W. numer repertorium A Nr (...), na mocy której M. D. (1) nabyła nieodpłatnie udział P. D. w prawie użytkowania wieczystego gruntu położonego w O. przy ul. (...), dla którego Sąd Rejonowy w Otwocku prowadzi księgę wieczystą numer (...),

w celu zaspokojenia wierzytelności powoda w kwocie 152.375,52 PLN (sto pięćdziesiąt dwa tysiące trzysta siedemdziesiąt pięć i 52/100 złotych) wynikającej z nakazu zapłaty z 17 marca 2006 roku w sprawie X GNc 56/06, utrzymanym w całości wyrokiem Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie z 25 października 2006 roku w sprawie X GC 81/06;

2. zasądza od pozwanych na rzecz powoda kwotę po 6.968.00 PLN (sześć tysięcy dziewięćset sześćdziesiąt osiem złotych) od każdej z pozwanych tytułem zwrotu kosztów procesu za obie instancje.

III C 1727/11

UZASADNIENIE

Powód M. B. w pozwie z dnia 18 listopada 2008 roku wnosił o uznanie za bezskuteczne w stosunku do powoda

– umowy darowizny dokonanej w dniu 19 września 2007 roku przez P. D. (dłużnika powoda) na rzecz małoletniej córki A. D., reprezentowanej przez M. D. (1) przy akcie notarialnym sporządzonym przed notariuszem H. M., notariuszem w O., za repertorium A Nr (...), której przedmiotem było spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu użytkowego Nr (...), znajdującego się w O. przy ul. (...), dla którego Sąd Rejonowy w Otwocku prowadzi księgę wieczystą (...) oraz

- umowy o częściowy podział majątku wspólnego – aktu notarialnego sporządzonego dnia 13 listopada 2007 roku przed notariuszem M. G., notariuszem w W., za repertorium A Nr (...), na mocy którego M. D. (1) nabyła nieodpłatnie od P. D. przypadający mu udział w użytkowaniu wieczystym działki gruntu zabudowanej dwukondygnacyjnym budynkiem przemysłowym, położonej w O. przy u. Sportowej, dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w Otwocku prowadzi księgę wieczystą (...),

jako czynności prawnych dokonanych z pokrzywdzeniem powoda, któremu wobec P. D. przysługuje niezaspokojona wierzytelność w kwocie 152.375,52 zł z odsetkami i kosztami postępowania zgodnie z nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym wydanym 17 marca 2006 roku przez Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie sygn. akt X GNC 56/06, utrzymanym w całości wyrokiem tego Sądu z 25 października 2006 roku i opatrzonym klauzulą wykonalności w dniu 14 listopada 2007 roku,

ponadto o zasądzenie na rzecz powoda od pozwanych kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pozwana M. D. (1) wносиła o oddalenie powództwa.

Pozwana A. D. reprezentowana przez kuratora procesowego W. Z. wносиła o oddalenie powództwa.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Powód jest wierzycielem P. D. co do kwoty 152.375,52 PLN z ustawowymi odsetkami liczonymi od poszczególnych, wymienionych w nakazie kwot do dnia zapłaty oraz kosztami, która została zasądzona nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z 17 marca 2006 roku przez Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie w sprawie sygn. akt X GNC 56/06, utrzymanym w mocy 25 października 2006 roku w całości wyrokiem Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie w sprawie sygn. akt X GC 81/06 – dowód – nakaz k. 746-747, wyrok k. 748-749. Wyrok jest prawomocny, apelacja P. D. została odrzucona 21 maja 2007 roku, a 14 sierpnia 2007 roku Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie odrzucił zażalenie dłużnika na postanowienie o odrzuceniu apelacji – dowód – postanowienie k. 22-23. W dniu 14 listopada 2007 roku sąd wydał powodowi tytuł wykonawczy – dowód – adnotacja na wyroku k. 748. Dłużnik P. D. przysługujące mu spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu użytkowego numer (...), znajdujące się w zasobach Spółdzielni Mieszkaniowej Centrum, w budynku przy ul. (...) w O., dla którego Sąd Rejonowy w Otwocku prowadzi księgę wieczystą nr (...) umową darowizny zawartą 19 września 2007 roku w formie aktu notarialnego przeniósł na córkę A. D., urodzoną (...) – dowód – umowa darowizny k. 12-16. Umową o częściowy podział majątku wspólnego, zawartą w formie aktu notarialnego 13 listopada 2007 roku w W., dłużnik P. D. i pozwana M. D. (1) dokonali częściowego podziału majątku wspólnego w ten sposób, że wchodzące do majątku wspólnego użytkowanie wieczyste do dnia 17 kwietnia 2082 roku nieruchomości, będącej własnością Gminy O., stanowiącej działkę gruntu, oznaczoną w ewidencji numerem (...), z obrębem (...), o obszarze 574,00 m⁽²⁾ i własność dwukondygnacyjnego budynku przemysłowego, stanowiącego odrębną od gruntu nieruchomość, położonych przy ul. (...) w O., dla których Sąd Rejonowy w Otwocku prowadzi księgę wieczystą (...) nabyła nieodpłatnie pozwana – dowód – umowa k. 17-21. Na wniosek powoda i na podstawie tytułu wykonawczego Komornik przy Sądzie Rejonowym w Otwocku w sprawie KM 2161/07 prowadził egzekucję z majątku dłużnika P. D., wyegzekwował kwotę 13.521,00 zł, z czego 11.908,04 zł przekazał wierzycielowi – dowód – informacja komornika k. 756. Postępowanie egzekucyjne przeciwko dłużnikowi zostało umorzone na podstawie art. 824 § 1 pkt 3 k.p.c. poprzez wydanie postanowienia o bezskuteczności egzekucji – dowód - informacja komornika k. 756. Wyrokiem z 24 czerwca 2010 roku Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie uznał za bezskuteczne w stosunku do powoda umowy zawarte przez P. D. 19 września 2007 roku oraz 13 listopada 2007 roku i zasądził na rzecz powoda od pozwanej M. D. (1) koszty – wyrok k. 195. Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z 2 września 2011 roku uchylił zaskarżony przez pozwane wyrok z 24 czerwca 2010 roku w całości, zniósł postępowanie przed Sądem Okręgowym Warszawa-Praga w Warszawie poczynając od 2 lutego 2009 roku i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania pozostawiając Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach procesu za drugą instancję – wyrok k. 324. W postępowaniu toczącym się ponownie pozwaną A. D. reprezentował kurator procesowy ustanowiony przez Sąd Rejonowy w Garwolinie – postanowienie k. 352. Dłużnik P. D. nie ma żadnego

majątku, do którego mogłaby zostać skierowana egzekucja – dowód – zeznania powoda k. 789-789verte. P. D. prowadzi działalność gospodarczą w wynajętym na potrzeby działalności lokalu w O., zajmuje się sprzedażą drobnych przedmiotów wyposażenia mieszkań – dowód – zeznania świadka P. D. k. 788. Uzyskuje dochód z prowadzonej działalności w kwocie około 3.000, zł netto miesięcznie, z czego płaci świadczenia alimentacyjne na rzecz dzieci w kwocie po 1.000, zł miesięcznie, po 400, zł miesięcznie za mieszkanie – dowód – zeznania świadka P. D. k. 788-788verte. Dłużnik zadeklarował, że nie zapłaci w jakiegokolwiek formie należności zasądzonej od niego na rzecz powoda wyrokiem z 25 października 2006 roku – dowód – zeznania świadka P. D. k. 788verte. P. D. ma dwoje dzieci: pozwaną A. D. oraz syna M. D. (2), który nie został obdarowany przez dłużnika – dowód – zeznania świadka P. D. k. 788. Wyrokiem z 22 kwietnia 2008 roku Sąd Rejonowy w Garwolinie zasądził od P. D. na rzecz jego dzieci koszty utrzymania w kwocie po 500,00 PLN na każde z nich, łącznie 1.000,00 PLN miesięcznie – dowód – wyrok k. 233. Nie toczy się postępowanie egzekucyjne dotyczące świadczeń alimentacyjnych przeciwko dłużnikowi, należność w kwocie po 1.000,00 PLN miesięcznie pozwana M. D. (1) odbiera osobiście – dowód – zeznania pozwanej k. 790verte.

Sąd Okręgowy dokonał następującej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego i zważył co następuje:

Powód swoje roszczenie wywodził z treści art. 527 § 1 k.p.c.

Na podstawie tego przepisu wyróżnia się następujące przesłanki warunkujące możliwość skorzystania przez uprawnionego z ochrony pauliańskiej:

- 1) istnienie wierzytelności wierzyciela;
- 2) dokonanie przez dłużnika czynności prawnej z osobą trzecią;
- 3) pokrzywdzenie wierzyciela wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika;
- 4) dokonanie przez dłużnika czynności ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela;
- 5) uzyskanie wskutek tej czynności korzyści majątkowej przez osobę trzecią;
- 6) działanie osoby trzeciej w złej wierze.

Dla zastosowania skargi pauliańskiej wszystkie wymienione przesłanki muszą wystąpić kumulatywnie, a ciężar ich udowodnienia co do zasady - zgodnie z regułą dowodową wyrażoną w art. 6 k.c. - obciąża wierzyciela, który jest uprawniony do zaskarżenia czynności prawnej dłużnika. W tym zakresie ustawodawca jednak wprowadza pewne modyfikacje uzależnione od konkretnych okoliczności sprawy. I tak w pierwszej kolejności zgodnie z treścią art. 528 k.c. jeżeli wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. W konsekwencji zastosowania tego artykułu odpada obowiązek wykazania przez wierzyciela działania osoby trzeciej w złej wierze. Zatem w okolicznościach przedmiotowej sprawy bez znaczenia pozostaje faktyczna wiedza pozwanych na temat istniejącej wierzytelności powoda, stanu niewypłacalności dłużnika i celu, w jakim dłużnik dokonał z pozwanymi kwestionowanych czynności. Kwestionowanymi w sprawie czynnościami dłużnik dokonał darowizny własnościowego spółdzielczego prawa do lokalu użytkowego na rzecz swojej córki – pozwanej oraz nieodpłatnie rozporządził udziałem w majątku dorobkowym na rzecz żony - pozwanej. Obdarowane otrzymały korzyść majątkową nieodpłatnie, a to oznacza, że stan ich świadomości odnośnie zadłużenia dłużnika na rzecz powoda nie ma w niniejszej sprawie znaczenia. W niniejszym postępowaniu zadaniem powoda było wykazanie istnienia roszczenia, z jakim wystąpił i dokonania czynności prawnej, jaką tu jest zawarcie umów darowizny oraz umowy o częściowy podział majątku wspólnego z pokrzywdzeniem wierzyciela. Powód zadanie to wykonał. Powód opierał się na prawomocnym orzeczeniu zasądzającym na jego rzecz od P. D. objętą niniejszym pozwem kwotę wierzytelności oraz wykazał bezskuteczność egzekucji komorniczej stwierdzoną umorzeniem postępowania egzekucyjnego wobec dłużnika P. D., który jako dłużnik powoda nie miał żadnego innego majątku poza spółdzielczym

własnościowym prawem do lokalu użytkowego, którego się pozbył zawierając umowę darowizny z pozwaną A. D., a także poza udziałem w majątku wspólnym w postaci prawa użytkowania wieczystego gruntu wraz z prawem własności budynku wzniesionego na tym gruncie, którego wyzbył się na rzecz żony M. D. (1) bez ekwiwalentu pieniężnego. W przypadku czynności prawnych dokonywanych z osobą bliską, jaką dla dłużnika bezspornie są żona i córka, a pozwane w sprawie, powód miał za zadanie jedynie udowodnić fakt bliskości z dłużnikiem. Zatem nawet jeśli pozwane, pomimo bliskich stosunków z dłużnikiem, nie wiedziałyby o istniejącej wierzytelności powoda, to i tak treść art. 528 k.c. oraz art. 527 § 3 k.c. działa na korzyść powoda, pozwalając w niniejszym przypadku uwzględnić jego roszczenie. Bez znaczenia było przekonanie pozwanej, że jej mąż nie miał długu u powoda, że wszystkie należności z tytułu umowy współpracy handlowej zapłacił przez wytoczeniem powództwa w sprawie X GC 81/06. Ugruntowany jest w orzecznictwie i doktrynie pogląd, iż w sytuacji gdy bezpłatne korzyści przypadają osobom bliskim dłużnika, należy zastosować wyłącznie art. 528 k.c. jako przepis dalej idący, z pominięciem art. 527 § 3 k.c., a wnioski dowodowe zmierzające do obalenia domniemania z art. 527 § 3 k.c. winny ulec oddaleniu jako dotyczące faktów niemających znaczenia dla sprawy – cytując z wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 8 lipca 2014 roku w sprawie VI ACa 1655/13, publ. LEX nr 1527301, z przytoczonymi tam poglądami doktryny. Dominujące w sprawie są dwie okoliczności ustalonego stanu faktycznego: wyzbycie się przez P. D. całego majątku i przejście własności składników tego majątku na rzecz osób bliskich zbywcy. W konsekwencji, ewidentnie wierzyciel utracił możliwość zaspokojenia się z majątku dłużnika. Tego, że w wyniku dokonanych czynności dłużnik nie stał się niewypłacalny, w zupełności lub w części, pozwane nie starały się nawet wykazać. Pokrzywdzenie wierzyciela nie musi przy tym być zamiarem dłużnika. Wystarczy, że miał on świadomość skutków podejmowanych czynności, a ta w okolicznościach ustalonego stanu faktycznego sprawy nie mogła mu być obca.

Dyspozycja art. 529 k.c. wprowadza domniemanie prawne zgodnie, z którym jeżeli w chwili darowizny dłużnik był niewypłacalny, domniemywa się, iż działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. To samo dotyczy wypadku, gdy dłużnik stał się niewypłacalny wskutek dokonania darowizny. Okoliczność stanu niewypłacalności dłużnika w chwili dokonania darowizny na rzecz pozwanej A. D. oraz rozporządzenia majątkiem pod tytułem darmym na rzecz M. D. (1) została udowodniona przez powoda w toku niniejszego postępowania. Nie było kwestionowane, że egzekucja prowadzona z majątku dłużnika okazała się bezskuteczna, a postępowanie egzekucyjne z tej przyczyny umorzone. Sąd dał wiarę zeznaniom powoda, że nie można odnaleźć żadnego majątku dłużnika, z którego można prowadzić egzekucję. Z zeznań dłużnika P. D. wynika, że nie ma żadnego majątku. Prowadzi działalność gospodarczą w wyjmowanym lokalu, nie ma samochodu, nie ma oszczędności, nie ma praktycznie żadnych wierzytelności, skoro od 9 lat nie dochodził odszkodowania od osób, które wyrządziły mu szkodę. Dłużnik utrzymuje się z niewielkiego dochodu, który od 2008 roku pozostaje na tym samym poziomie, mniej niż 3.000,00 PLN brutto miesięcznie. Z tego pozwana osobiście odbiera świadczenia alimentacyjne w kwocie 1.000,00 PLN na rzecz dzieci, co oznacza, że dłużnika nie ma możliwości płacenia świadczeń z rachunku bankowego. Dokonanie niewielkiej wpłaty w toku postępowania egzekucyjnego, bądź zajęcie części uzyskiwanych dochodów, o ile komornik będzie w stanie je zająć, nie ma istotnego znaczenia wobec łącznej wartości zadłużenia, co nie daje możliwości zaspokojenia wierzyciela w niedalekiej perspektywie. W tych okolicznościach ciężar dowodu obalenia domniemania z art. 529 k.c. został przerzucony na pozwane. Obowiązki temu pozwane jednak, wbrew treści art. 6 k.c. w zw. z art. 233 k.p.c. przy zastosowaniu art. 529 k.c., nie sprostały. Pozwane skupiły się na zarzucie wadliwości wyroku z 25 października 2006 roku wskutek spełnienia świadczenia przed wniesieniem pozwu o zapłatę. Oceny możliwości zaspokojenia się wierzyciela z przedmiotów darowizn, a także samej świadomości dłużnika nakierowanej na pokrzywdzenie wierzyciela, nie sposób dokonywać w oderwaniu od całokształtu zachowania dłużnika towarzyszącego dokonywanym darowiznom. Trzeba bowiem zaznaczyć, że w odstępie ledwie dwóch miesięcy dłużnik wyzbył się pod tytułem darmym całego majątku tj. spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu użytkowego i udziału we współwłasności prawa użytkowania wieczystego gruntu oraz prawa własności wzniesionego na gruncie budynku tuż po tym jak odrzucone zostało jego zażalenie na postanowienie o odrzuceniu apelacji od wyroku z 25 października 2006 roku. Opisane okoliczności wskazują, iż w istocie celem dłużnika było wyzbycie się całości posiadanego przez siebie majątku, aby tym samym uniemożliwić wierzycielowi zaspokojenie się. Miał świadomość istnienia prawomocnego wyroku określającego rozmiar zadłużenia wobec powoda. Z pełną świadomością co do skutków dokonanych czynności wyzbył się w całości posiadanego majątku. Z tej właśnie przyczyny obie te czynności bezpłatnego rozporządzenia majątku na rzecz osób trzecich pozostają ze sobą w ścisłym

związku, a ich ocena pozwala stanowczo przyjąć, że doszło do spełnienia przesłanek z art. 527 § 1 k.c. w zakresie objętych przedmiotem niniejszego postępowania, zaskarżonych czynności prawnych.

Bezskutecznością może być objęta jedynie czynność prawna dłużnika maksymalnie do rozmiarów konkretnej wierzytelności przysługującej wierzycielowi. Dlatego sentencja wyroku wydanego na podstawie art. 527 § 1 k.c. zawsze musi określać wierzytelność, której ochronie ma on służyć; ten składnik orzeczenia jest nieodzowny dla zapewnienia prawidłowej wykonalności wyroku. Kwestia ta była przedmiotem licznych wypowiedzi Sądu Najwyższego, między innymi wymienić należy wyrok z 28 stycznia 2004 roku IV CK 418/02, publ. LEX nr 602392, uchwałę z 11 października 1995 roku III CZP 139/95, publ. OSNC 1996, nr 1, poz. 17, także wcześniejszy wyrok z 13 lutego 1970 roku, III CRN 546/99, publ. OSN 1970 nr 10, poz. 192. Sąd Najwyższy wyjaśnił, że „zastosowanie instytucji skargi pauliańskiej wchodzi w rachubę tylko wówczas, gdy wierzytelność przysługująca pokrzywdzonemu wierzycielowi względem określonego dłużnika jest realna i skonkretyzowana, a nie hipotetyczna. Chodzi bowiem o to, aby ochrony w następstwie wyroku uwzględniającego omawiane powództwo nie doznawały wszelkie bliżej nie oznaczone prawa powoda, lecz jedynie konkretna wierzytelność wynikająca z konkretnego stosunku prawnego, stanowiąca przedmiot żądanej ochrony, a tym samym także przedmiot rozstrzygnięcia sądowego”. W wyroku z 28 stycznia 2004 roku Sąd Najwyższy podkreślił, że „uznania czynności za bezskuteczną może domagać się osoba, która ma przymiot wierzyciela. Nie jest wprawdzie konieczne, aby wierzytelność była wymagalna, jak również, aby z tytułu danej wierzytelności istniał już tytuł egzekucyjny, jednakże samo wykazanie istnienia wierzytelności jest konieczne. Na wierzycielu spoczywa też ciężar dowodu, że przysługująca mu wierzytelność nie może zostać zaspokojona z majątku dłużnika w konsekwencji zaskarżonej czynności prawnej przez niego zdziałanej. Ustalenie zaś niewypłacalności dłużnika, ewentualnie stopnia tej niewypłacalności, nie jest możliwe bez uprzedniego precyzyjnego ustalenia tytułu i wysokości wierzytelności. Ta właśnie okoliczność przesądza o tym, że wierzytelność, co do której wierzyciel domaga się ochrony, powinna być w sentencji wyroku uwzględniającego skargę pauliańską określona zarówno pod względem podmiotowym, jak i przedmiotowym”.

Powód w pozwie określił wierzytelność, której ochronie służy skarga pauliańska i ta wierzytelność oznaczona w wyroku.

W tym miejscu należy omówić zarzut pozwanych nieistnienia wierzytelności, wadliwości wyroku Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie z 25 października 2006 roku zasądzającego na rzecz powoda od P. D. kwotę 152.375,52 PLN z ustawowymi odsetkami i kosztami, domaganiu się przez pozwane prowadzenia postępowania dowodowego na okoliczność zapłaty kwoty objętej wyrokiem jeszcze przed wniesieniem pozwu w postępowaniu nakazowym. Sąd oddalił wnioski pozwanych o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków: S. B., A. B. (1), A. B. (2), I. Z., A. C., B. B.-K., A. S. i R. S. na okoliczność istnienia wierzytelności, kto, kiedy, ile, stosunki na linii hurtownia – sklep, kto, ile, kiedy, jak, potwierdzenia dostaw, płatności, kto, kiedy, ile, potwierdzenia pokwitowań wypłacanych z kasy sklepu, komu, jak, nakazu płatniczego, próby ugody, przedstawienia faktur, apelacji od nakazu, płatności, kwestii rozwodowej małżonków D., inklinacji hazardowej rodziny B., gry na automatach – jako nie mające żadnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy – art. 227 k.p.c.. Bez znaczenia dla rozstrzygnięcia było zobowiązanie powoda do złożenia dokumentów z powołaniem się na kartę w postępowaniu X GC 81/06, na które powoływał się kurator procesowy dla pozwanej tj. zeszyt wpłat i pokwitowań. Wszystkie te okoliczności były przedstawione w postępowaniu zakończonym prawomocnym wyrokiem, nie zmienionym w toku instancji i nie mogą być przedmiotem postępowania dowodowego w niemniejszej sprawie. Sąd oddalił wniosek pozwanych o dopuszczenie dowodu z przesłuchania stron na okoliczność płatności, regulowania należności przed wydaniem wyroku z 25 października 2006 roku, gdyż wszystkie te okoliczności były przedmiotem badania przez sąd orzekający w sprawie X GC 81/06. Zgodnie z art. 365 § 1 k.p.c., orzeczenie prawomocne wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy oraz inne organy państwowe i organy administracji publicznej, a w wypadkach w ustawie przewidzianych także inne osoby. Przytoczony przepis określa zasadnicze skutki każdego prawomocnego orzeczenia sądowego w sprawie cywilnej. Jednym z takich skutków jest moc wiążąca orzeczenia cechującego się prawomocnością. Jeżeli chodzi o orzeczenia wydawane w procesie, to moc wiążącą mają przede wszystkim wyroki. Podkreślić też trzeba, że w rezultacie uprawomocnienia się orzeczenia nikt nie może kwestionować nie tylko faktu jego istnienia, lecz także jego treści, i to bez względu na

to, czy ktoś był, czy też nie był stroną postępowania zakończonego tym orzeczeniem – tak wyrok Sądu Najwyższego z 16 lipca 2009 roku, w sprawie I CSK 456/08, publ. LEX nr 584190. Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z 18 marca 2015 roku w sprawie I ACa 467/14, publ. LEX nr 1680071, powołując się na utrwalone stanowisko Sądu Najwyższego m.in. z wyroku z 12 lipca 2002 roku w sprawie V CKN 1110/00, publ. LEX nr 74492, kategorycznie stwierdził, że „skutkiem zasady mocy wiążącej prawomocnego wyroku jest to, że przesądzenie we wcześniejszym wyroku kwestii o charakterze prejudycjalnym oznacza, że w procesie późniejszym ta kwestia nie może być już w ogóle badana. Zachodzi tu zatem ograniczenie dowodzenia faktów, objętych prejudycjalnym orzeczeniem, a nie tylko ograniczenie poszczególnego środka dowodowego. Przepis art. 365 § 1 k.p.c. adresuje ten nakaz nie tylko do stron, ale i sądu, który wydał orzeczenie, oraz innych sądów, organów państwowych i organów administracji publicznej, a w sytuacjach w ustawie przewidzianych także do innych osób. Treścią nakazu wynikającego z art. 365 § 1 k.p.c. jest więc powinność uwzględniania przez wymienione w tym przepisie osoby i instytucje stanu prawnego wynikającego z utożsamianego z powagą rzeczy osądzonej prawomocnego rozstrzygnięcia sprawy co do istoty”.

Przedmiotem rozstrzygnięcia w sprawie X GC 81/06 jest zobowiązanie dłużnika do zapłaty na rzecz wierzyciela określonych należności. Związanie innych sądów orzekających w sprawach, w których wyroki zapadają później polega na niedopuszczalności kwestionowania ustaleń stanowiących przedmiot rozstrzygnięcia, nawet jeżeli ustalenia te są niewłaściwe jako oparte na nietrafnej argumentacji. Podobną argumentację zastosował Sąd Najwyższy w wyroku 19 października 2012 roku, w sprawie V CSK 485/11, publ. LEX nr 1243099. Jednoznacznie kwestię granic przedmiotowych powagi rzeczy osądzonej w sprawie ze skargi pauliańskiej określił Sąd Najwyższy w wyroku z 15 lutego 2007 roku w sprawie II CSK 452/06, publ. LEX nr 274151 i pogląd ten Sąd orzekający w całości popiera. Sąd Najwyższy swoje stanowisko argumentował następująco: „skarga pauliańska nie może otwierać drogi do prowadzenia egzekucji z określonych składników majątku osoby trzeciej temu, kto nie ma możliwości zaspokojenia się z majątku kontrahenta tej osoby, gdyż nie jest jego wierzycielem. Przesłanką skargi pauliańskiej (art. 527 i nast. k.c.) jest istnienie zaskarżalnej wierzytelności pieniężnej wobec osoby, która dokonała czynności prawnej objętej żądaniem ubezskuteczenia. Granice przedmiotowe powagi rzeczy osądzonej, którą w procesie ma tylko wyrok, wyznacza przedmiot rozstrzygnięcia sądu w związku z podstawą sporu, zakresem zaś podmiotowym powagi rzeczy osądzonej objęte są strony. Zasadniczy, niejako negatywny, aspekt powagi rzeczy osądzonej wyraża się w niedopuszczalności ponownego rozstrzygnięcia tej samej sprawy (art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c.). Natomiast prawomocność materialna, w którą są wyposażone w procesie, oprócz rozstrzygających sprawę co do istoty wyroków, orzeczenia proceduralne, wyraża nakaz przyjmowania, że w danej sytuacji stan prawny przedstawia się tak, jak to wynika z zawartego w orzeczeniu rozstrzygnięcia. Przepis art. 365 § 1 k.p.c. adresuje ten nakaz nie tylko do stron, ale i sądu, który wydał orzeczenie, oraz innych sądów, organów państwowych i organów administracji publicznej, a w sytuacjach w ustawie przewidzianych także do innych osób”.

Pozwane nie mogą skutecznie kwestionować prawomocnego wyroku z 25 października 2006 roku w sprawie X GC 81/06, jako wydanego co do, ich zdaniem, nieistniejącej wierzytelności. Ta wierzytelność istnieje i to w wysokości stwierdzonej wskazanym wyrokiem. Pozwane nie usiłowały nawet dowodzić, że dłużnik P. D. zaspokoił wierzyciela po wydaniu tego orzeczenia i zgodnie z jego treścią. Bez znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy był wynik sprawy karnej przeciwko P. D., gdyż zgodnie z art. 11 k.p.c. ustalenia wydanego w postępowaniu karnym prawomocnego wyroku skazującego co do popełnienia przestępstwa wiążą sąd w postępowaniu cywilnym, a P. D. nie został skazany. Ustaleń dotyczących nie zaspokojenia się wierzyciela wobec zbycia pod tytułem darmym majątku dłużnika Sąd dokonywał samodzielnie w tym postępowaniu w oparciu o cytowane przepisy. Bez znaczenia w sprawie było ustalenie okoliczności dotyczących związku dłużnika z matką powoda.

Istotą skargi pauliańskiej jest żądanie ubezskuteczenia w stosunku do wierzyciela czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z osobą trzecią, celem zaś skargi pauliańskiej jest umożliwienie wierzycielowi zaspokojenia się z majątku osoby trzeciej w zakresie, w jakim byłoby to skuteczne w stosunku do dłużnika, gdyby ten nie pozbył się swego majątku lub nie zrezygnował z jego powiększenia. Uznanie czynności prawnej za bezskuteczną nie powoduje zniesienia stosunku prawnego powstałego na podstawie zaskarżonej czynności prawnej, nie ingeruje w treść tego stosunku. Czynność dłużnika (cała czynność) pozostaje w mocy, nie jest nieważna, a osoba trzecia na skutek

uwzględnienia powództwa nie traci własności, nie przestaje być właścicielem przedmiotu majątkowego objętego tą czynnością. Czynność ta traci jedynie swą skuteczność wobec wierzyciela, który może prowadzić egzekucję do przedmiotu majątkowego, który dłużnik zbył lub darował osobie trzeciej. Skutkiem uwzględnienia powództwa jest możliwość dochodzenia przez wierzyciela zaspokojenia z tego, co z majątku dłużnika wyszło (lub do niego nie weszło). Osoba trzecia, przy tym, ma możliwość zwolnienia się od wymienionych skutków zaspokajając wierzyciela albo wskazując wystarczające do zaspokojenia mienie dłużnika - art. 533 k.c. Uznanie umowy darowizny nieruchomości za bezskuteczną w stosunku do wierzyciela powoduje, że nieruchomość „odzyskuje” w relacji do wierzyciela status składnika majątku dłużnika. Powód zatem może zaspokoić się z majątku, który utracił status majątku dłużnika. Wierzytelność powoda jest stwierdzona prawomocnym tytułem egzekucyjnym, opatrzonym klauzulą wykonalności, tj. wyrokiem Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie w sprawie sygn. akt X GC 81/06 z 25 października 2006 roku.

Powyższe rozważania wsparte ustaleniami poczynionymi przez sąd prowadzą do uznania roszczenia powoda wobec pozwanych za słuszne. Pozwane zostały obdarowane kosztem majątku dłużnika. Istnienie związku przyczynowego pomiędzy czynnością prawną dłużnika zdziałaną z udziałem osoby trzeciej, a stanem niewypłacalności dłużnika, czy też niewypłacalności w stopniu wyższym, jako warunek sine qua non uznania tej czynności za bezskuteczną, zostało w sprawie wykazane. Powód dowiódł, że dłużnik był niewypłacalny w chwili zaskarżenia obu czynności, także w dacie orzekania egzekucja od dłużnika jest bezskuteczna, dłużnik nie posiada majątku do którego można skierować egzekucję, a także nie zamierza z własnej woli płacić wierzycielowi nie uznając wyroku z 25 października 2006 roku. Sąd prowadził sprawę pod nieobecność prawidłowo zawiadomionego o rozprawie pełnomocnika pozwanej M. D. (1), który nie wniósł o odroczenie rozprawy, a Sądowi nie były znane okoliczności wymienione w art. 214 § 1 k.p.c..

To wszystko mając na uwadze sąd orzekł jak w sentencji.

O kosztach należnych powodowi Sąd orzekł na mocy art. 98 § 1 k.p.c., art. 99 k.p.c. w związku z art. 98 § 3 k.p.c., na które składa się wynagrodzenie profesjonalnego pełnomocnika w wysokości przewidzianej w § 6 pkt 6 – 3.617,00 PLN oraz § 12 ust. 1 pkt 2 – 2.700,00 PLN rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jedn. Dz. U. z 2013 roku Nr 490) za obie instancje, wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa oraz opłatą od pozwu w kwocie 7.619,00 PLN. Współuczestnictwo pozwanych było współuczestnictwem formalnym, a skoro w jednym pozwie powód wystąpił przeciwko dwóm pozwany, to każda z nich zobowiązana jest w połowie pokryć poniesione przez powoda koszty procesu. Pozwana A. D. ma majątek, z którego mogą być zapłacone koszty przegranego procesu, w tych okolicznościach nie było podstaw do zastosowania art. 102 k.p.c..